

Skotsk sjónvarpsfólk til Føroya at fylgja sjálvstýrisgongdini:

Ósemja um olja kann tryggja skotum fullveldi

Í nógv ár hava skotsk tjóðskaparfólk víst til oljuinntøkurnar sum lykil til eitt sjálvstøðugt Skotland. Men ymsar metingar eru um, hvussu oljan við verandi lágu prísnum kann vera grundarlag undir einum skotskum stat.

JAN MÜLLER

Tað er ikki bert í Føroyum, at spurningurin um oljuinntøkur verður settur í samband við sjálvstýri ella fullveldi. Hja næsta granna okkara, Skotlandi, verður í hesum døgum nógv tosað um, hvønn týdning oljuvinnan hevur fyri eitt framtíðar sjálvstøðugt Skotland.

Eins og føroyingar hava bæði sjálvstýri og fullveldi á skránni, er hetta eisini eitt av teimum afturvendandi málum í politiska orðskiftinum í Skotlandi, sum í dag er partur av Bretlandi.

Í mai verður val í Skotlandi, har fólkioð skal taka støðu til størri sjálvstýri. Bretska Laborstjórnin fór m.a. til val uppá at loyva skotum sjálvum at gera av í hvussu stóran mun ábyrgd og avgerðarrættur skal flyt-

ast úr London til Edinburgh.

Olja birti liv í tjóðskaparkensluna

Lika síðani olja varð funnin í Norðsjónum hava tjóðskaparfólk í Skotlandi víst á oljuna sum ein av komandi fortreytnum fyri fullum sjálvstýri. Oljan birti upp undir tjóðskaparkensluna hjá skotum og til valið í 1974 fekk SNP - Scottish National Party - 30% av atkvøðunum. Í dag liggur hetta tal nakað hægri.

Ein veljarakanning, sum er gjord og kunngjord í blaðnum The Scotsman visir, at SNP fær 36% av atkvøðunum við valið í mai, tá veljast skulu limir í nýggja skotska tingið. Tvs. bert 2% aftanfyrir Labor. Nýggja tingið er ikomið eftir ynski frá Labourflokkinum, sum við hesum stigi

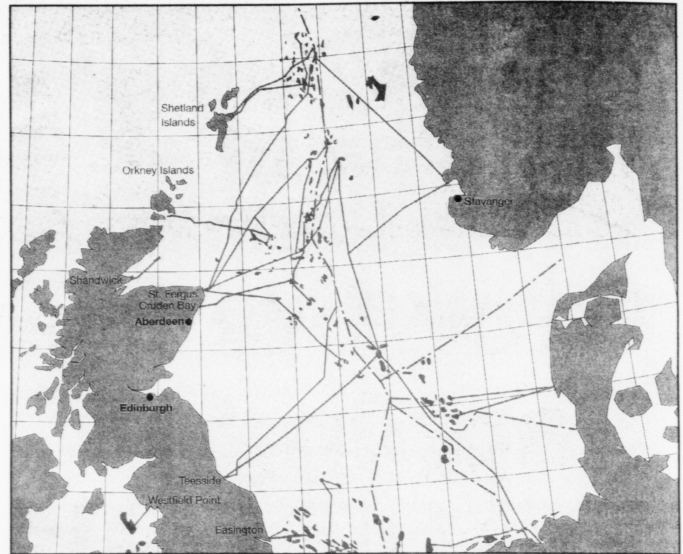
vónaði at kunna steðga framgongdini hjá tjóðskaparfólkunum.

Nú talið av veljarum, sum ynskja at fara viðari enn uppskotið hjá Labour við sjálvstøðugum tingi við avgerðarrætti á mongum økjum, aftur er við at økjast, verður spurningurin um inntøkurnar frá oljuni aftur aktuallur í orðskiftinum.

Frágreiðing elvir til tjak

Nú um dagarnar var ein frágreiðing um framtíðar oljuinntøkurnar almannakunngjord. Tað er tann nógvi virdi skotski búskaparfrøðingurin, Alex Kemp, sum eisini er kendur í Føroyum, ið hevur gjørt frágreiðingina. Hann starvast lágu lærða háskúlan í Aberdeen.

Frágreiðingin hevur aftur skundað undir orðskiftið

Flestu av olju- og gassleiðunum liggja í skotskum øki

um framtíð Skotlands. Tjóðskaparfólkini í Skotlandi, ið vilja loysing, vísa til oljuinntøkurnar sum lykilin til fullt sjálvstýri, meðan Labour, sum í dag hevur meiriluta í Skotlandi, er meira varið og visir aftur, at oljuinntøkurnar eru nóg mikil til at tryggja eitt sjálvstýrandi Skotland.

Olja í skotskum øki

Tað stutta av tí langa er, at flestu av oljukeldunum í bretska partinum av Norðsjónum liggja í skotskum øki. Tvs. at skuldi tað hent, at Skotland gjordist sjálv-

stýrandi stat, so vil stórt partur av skattinum og serskattir (oil revenue) frá olju og gassi fara í skotska statskassan. Hetta eru tey, sum síggja Skotland og Ongland sum eitt og sama ríki, ikki heild samd um. Oljuinntøkurnar eru so sanniliga eisini ensk ogn, og harafturat kemur, at meira peningur í dag fer til Skotlands úr London enn ovugt.

Sambart frágreiðingini hjá Alex Kemp kunnu 90% av oljuinntøkunum enda í Skotlandi, um tað loysti frá Bretlandi. Og við einum oljuprís uppá 18 dollarar fyri tunnuna hevði inntøkan til skotska statskassan bara í 2003 verið 30 milliardir kr. Við dagsins lágu prísnum hevði hetta tó verið væl lægri.

Tey, sum ikki ganga inn fyri fullum skotskum sjálvstýri, leggja nakað annað í frágreiðingina frá Kemp enn tjóðskaparfólkini gera. Tey vísa á, at tað í frágreiðingini kann ein lesa, at parturin, sum Skotland kann fáa frá oljuinntøkuni minskar, og verða tó nevnd sum 66% og heilt niður á 45%, og at hetta tvørturímóti tekur grundgevingarnar frá teimum mest tjóðskaparsinnaðu, sum framhaldandi haldas seg kunna dúva uppá oljuna í einum suverenum Skotlandi.

Eisini spurningurin um markið millum Skotland og Ongland verður tikin fram í sama viðfangi. Har verður víst á, at kemur tað so langt sum til skotska loysing, so koma flestu av stóru oljufeltunum at liggja í skotskum øki. Men her kemur so ivin um, hvussu eitt slíkt mark skal ásetast.

It's England's oil too
Tað er bretska blaðið „The Economist“, sum hevur biðið Alex Kemp gera frágreiðingina, og í grein í blaðnum herfyri verður skrivað, at tolini, sum koma fram í frá-

greiðingini ikki geva skotum orsök til at kunna skunda undir loysingina, tí oljuinntøkurnar megna ikki at vega upp tað, sum bretska statskassin í dag letur til Skotland.

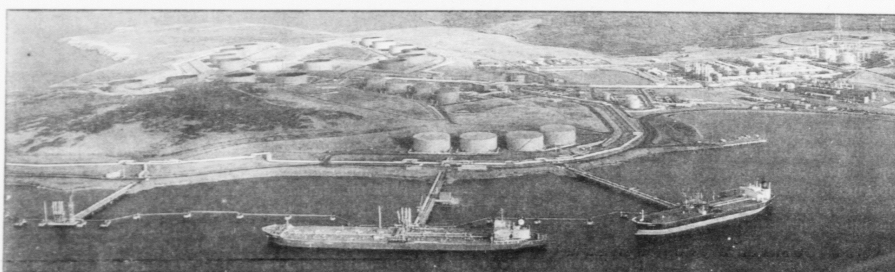
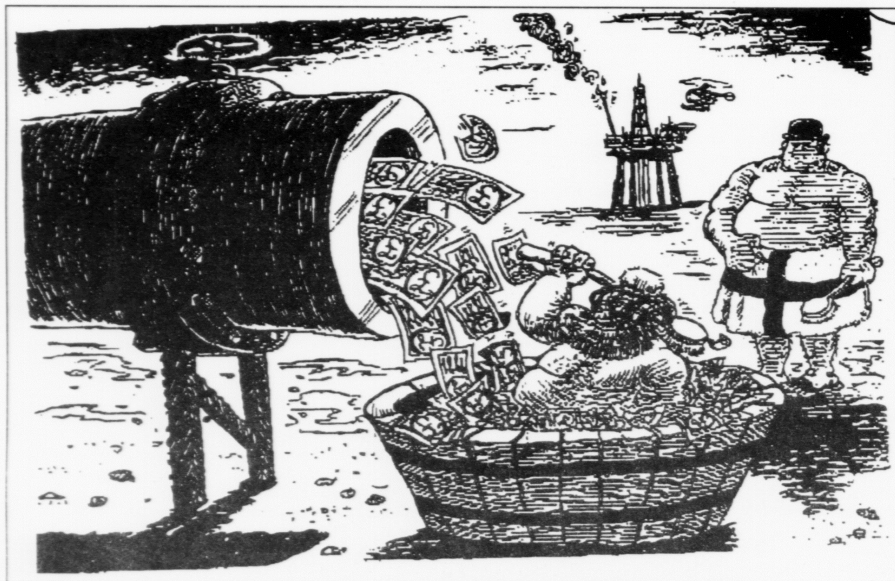
Blaðið leggur eisini dent á, at Ongland eisini eigur oljuna, sum skotar siga seg vilja gera krav uppá. -It's England's oil too skrivur blaðið. Øllum hesum er leiðarin í SNP ikki heild samdur í. Alex Salmond sigur við skotska blaðið Press and Journal, at frágreiðing hjá Kemp visir, at skotski parturin í oljuinntøkunum fer at hækka, verður loyst frá Onglandi. Hann visir eisini á, at metingarnar hjá Kemp um komandi inntøkurnar eru sera varisligar. -Frágreiðingin staðfestir vaksandi skotska lutin í olju- og gasframleiðsluni.

Douglas Alexander frá skotska arbeidaraflokkinum visir aftur tí, sum SNP forir fram. -Henda frágreiðing staðfestir bert tað, sum vit alla tíðina hava sagt. Hon visir, at Skotland stendur seg nógvi betur við at vera saman við Onglandi. Hon visir, at útrokingarnar hjá SNP, sum skulu vera grundarlag undir einum sjálvstøðugum Skotlandi, halda ikki.

Ojavnin í viðmerkingunum til tolini í frágreiðingini stavar eisini frá tí samroynd, at eingin enn veit, hvussu eitt framtíðar undirgrundarmark fer at síggja til millum londini. Verður talan um eina miðlinju, so vil stórt partur av oljuni liggja skotsku megin markið.

Tað er greitt, at stóðan er nógvi broytt frá 1981, tá prisurin fyri tunnuna á olju var uppá 35 dollarum. Tá vunu felagini nógvan pening, og tað gav so aftur nógvi í statskassan. Við einum oljuprís uppá 10 dollarar og við vánaligum útliti fyri framan er greitt, at skotsku tjóðskaparfólkini hava

Framhald á síðu 26

Stóri olju-terminalurin í Sullom Voe í Hetlandi